

Bronvermelding:

SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000

Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels Rob G. Bijlsma

Met dank aan Werkgroep Roofvogels Hoeksche Waard (oost) voor het beschikbaar stellen van hun telgegevens.

* SOVON Vogelonderzoek Nederland is de belangrijkste Particuliere Gegevens beherende Organisatie (PGO) voor de ornithologie in Nederland.

Op stap met Ger Maatkamp

door Jan Alewijn Dijkhuizen

Op stap met Ger betekent rijden over lange rechte wegen met hier en daar een boom en hier en daar een boerderij. Ik ga met hem mee naar een boerderij waar geiten worden gefokt. Wat moet een natuurliefhebber daar nu weer? Hier blijkt een kerkuilkast te hangen, één van de ongeveer 110 kasten die de werkgroep van Natuur en Landschap Goeree-Overflakkee (NLGO) in al die jaren heeft opgehangen.

Heel kenmerkend voor Ger, bij de boerderij staat niet alleen de eigenaar, maar ook een hele schoolklas klaar om mee te genieten van het ringen van de kerkuiljongen.

Bij veel activiteiten van Ger nodigt hij kinderen uit en is educatie een belangrijk element. Natuurlijk kunnen er niet altijd grote groepen mensen mee. Veel boeren willen die poespas ook niet op hun erf, maar waar mogelijk neemt Ger zoveel mogelijk geïnteresseerden mee.

Ger verzamelt bij de kerkuilkasten ook altijd de braakballen, die zowel voor onderzoek als voor kinderactiviteiten benut worden.

Daar klimt Ger met zijn zelf meegenomen ladder naar de kast, iedereen beneden wacht tot hij met een zak vol jongen naar beneden komt. Ik heb het Ger al eerder zien doen dus weet wat me te wachten staat. Denk ik ...

Maar nee, Ger verwoordt het later zo: "Het leuke van deze hobby is dat je steeds denkt dat je het nu wel zo'n beetje weet, en dan is het toch weer net iets anders"! Ger komt namelijk niet met een stel jongen maar met een volwassen uil naar beneden. En er zit er nog een in de afgesloten kast. Wat blijkt, de eieren die vorige keer zijn geconstateerd zijn pas net open, er liggen twee eieren en twee pullen in de kast en beide ouders waren gek genoeg ook nog thuis! Zo krijgen we met zijn allen te zien hoe het volwassen dier geringd wordt. Dat doet Adrie van der Heiden, de meest ervaren man van het stel. Maar die is ook nogal verrast door het feit dat hij een volwassen uil in plaats van een jong moet ringen en vergeet zijn handschoenen aan te doen. En dat doet zeer hoor, als een volwassen uil zijn snavel in je hand zet.

Overigens mag Ger sinds enkele maanden ook ringen. Hij heeft voor de Hoeksche Waard, Goeree en Voorne een ringvergunning voor uilen bemachtigd en die krijg je niet zomaar! Maar goed, de eerste uil is geringd. Enkele grotere kinderen mogen de uil zelfs even vasthouden. Er worden heel wat mobieltjes als fotooestel gebruikt! Dan wordt de andere uil uit de kast

gehaald. De boeken worden erbij gehaald want het lijkt wel of het twee mannetjes zijn, of toch niet? De verschillen zijn ook zo klein, het gaat om een baardvlagtekening, die iets smaller moet worden naar de basis of juist niet? Uiteindelijk is de conclusie dat het een paartje is. Het leuke van de tweede uil is dat deze al geringd blijkt te zijn en wel in België. Wanneer dit gemeld wordt, horen we later waar en wanneer dit dier geringd is. Adrie heeft wel eens een uil uit Almen gevangen (Almen ligt net achter Zutphen aan de andere kant van de IJssel), deze dieren kunnen best een behoorlijke afstand afleggen.

Beide uilen worden nog eens goed bekeken en weer terug in de kast gezet. Als het luikje open gaat, blijven ze rustig in de kast bij hun jongen en gaan wij naar het volgende adres.

Hoe is Ger ooit met deze toch wel vreemde hobby in aanraking gekomen? Dat begon met een potje tennis tegen Cor Bot. Cor zocht in 1998 een nieuwe maat voor de kerkuilgroep omdat zijn vaste maat ziek was geworden en vroeg Ger of het niets voor hem was. Ger dacht van niet maar ging toch maar een keer mee en toen was hij verkocht. Hij omschrijft zijn eerste keer als volgt: "Ik vond het niet leuk, nee, ik vond het hartstikke leuk"! Tot de 80ste kast heeft hij samen met Cor opgehangen en pas daarna hebben zich twee andere kerkuilvrienden toegevoegd aan de werkgroep. Op Voorne is de groep overigens niet veel groter, het is toch een beetje een aparte tak van sport.

Wanneer ik Ger vraag waar hij de tijd vandaan haalt om drie keer per jaar 110 kerkuilkasten te controleren moet hij lachen: "Dat is theorie, de praktijk is anders. Ongeveer de helft wordt regelmatig bezocht, van die helft worden alleen de kansrijke kasten daarna nog gecontroleerd en waar mogelijk de jongen geringd. Daarna worden de gebruikte kasten schoongemaakt en de braakballen meegenomen. Dan gaat het nog maar om enkele tientallen bezoeken. Dat is te overzien".

Ger Maatkamp

Ik ben zelf bij de oprichting van de kerkuilgroep op Voorne betrokken geweest, maar weet niet waar ooit de inspiratie vandaan is gekomen. Ger weet het precies: "De aanzet tot het kerkuilherstelplan komt van Vogelbescherming Nederland. Zij hadden de ambitie om in het jaar 2000

ook 2000 broedgevallen van kerkuilen te realiseren. En dat is gelukt. Vanuit Groningen, waar veel kennis over kerkuilen was, is het gehele land overspoeld met kerkuilwerkgroepjes die met hout en schroeven aan de slag gingen en vervolgens op alle kansrijke plekken in schuren kasten op zijn gaan hangen.

En daar heeft Ger aan bijgedragen! Uiteraard vraag ik Ger ook naar zijn braakbal verleden, tenslotte delen we die pluisspassie. Het blijkt dat ons oud lid Hugo van der Wal daar een belangrijke inspirator is geweest. Met zijn vertrek is er toch veel kennis over zoogdieren van Voorne verdwenen, gelukkig dat Ger zijn pluissactiviteiten op Goeree in ieder geval heeft voortgezet. De KNNV afdeling Voorne heeft Ger een aantal jaren gevraagd een pluissavond te organiseren, maar na drie jaar bleef het een te vrijblijvende activiteit. Toen ontmoette Ger en ik elkaar. Ook ik organiseerde wel eens een pluissavond. Samen hebben we het braakballenpluizen tot een serieuze werkgroepactiviteit gebombardeerd met jaarlijks minimaal 15 geplozen partijen!

Zo vloeien vogel- en zoogdierwerkgroepactiviteiten naadloos in elkaar over, evenals de werkgroepactiviteiten van de NLGO en de KNNV.

Dat geeft mij een goed gevoel. Ik hoop Ger binnenkort als “ringer” te kunnen uitnodigen om op Voorne zijn eerste uil te ringen!

De lepelaar

door Han Meerman

De wetenschappelijke naam van de lepelaar is: *Platalea leucorodia*. Dat betekent zoveel als: de witte reiger met de platte snavel

De waadvogel lepelaar was in vorige eeuwen een algemene vogel die voorkwam in natte gebieden, net zoals reigersoorten als roerdomp, kwak en wouwaap. Het was toen ook normaal dat er op deze vogels werd gejaagd en dat ze gegeten werden, evenals de eieren. Iets wat we ons nu niet meer kunnen voorstellen. Rond 1900 werd het aantal broedparen geschat op 1000.

In de loop van de vorige eeuw ging het aantal lepelaars in Nederland omlaag doordat geschikte voedselbiotopen verdwenen en de waterkwaliteit achteruitging door het gebruik van bestrijdingsmiddelen in land- en tuinbouw. De aanleg van voor vissen niet te passeren waterkeringen en afname van de visstand ten gevolge van algenbloei waren ook van negatieve invloed. Gelukkig ontstond er een kentering door onder andere verbetering van de waterkwaliteit en het aanleggen van vistrappen.

Verder is rust van belang omdat lepelaars schuwe vogels zijn en gevoelig voor verstoring. De meeste broedkolonies liggen dan ook in natuurgebieden waar de rust redelijk gegarandeerd is.

Vanaf het begin tachtiger jaren is de broedpopulatie weer flink toegenomen. Dat betekende dat de soort sinds 2004 van de Rode Lijst is afgehaald. In 2012 waren er meer dan 2500 broedparen in Nederland, verspreid over 41 kolonies.